

Karantīnas organismi, kas nav konstatēti Latvijā, bet tiek uzskatīti par potenciāli bīstamiem

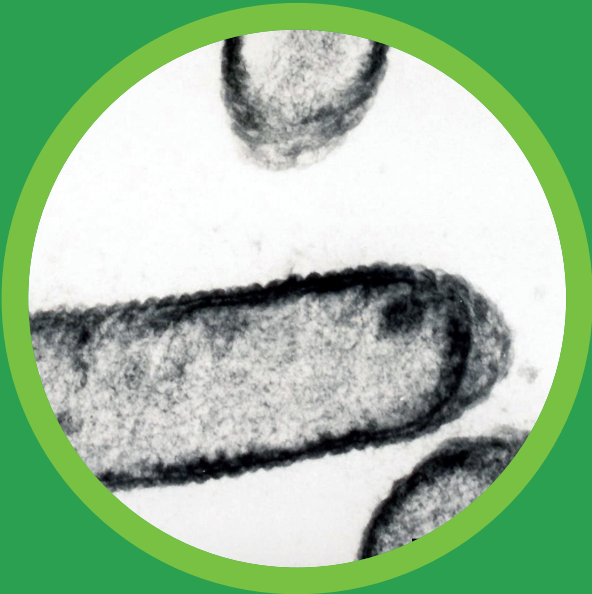
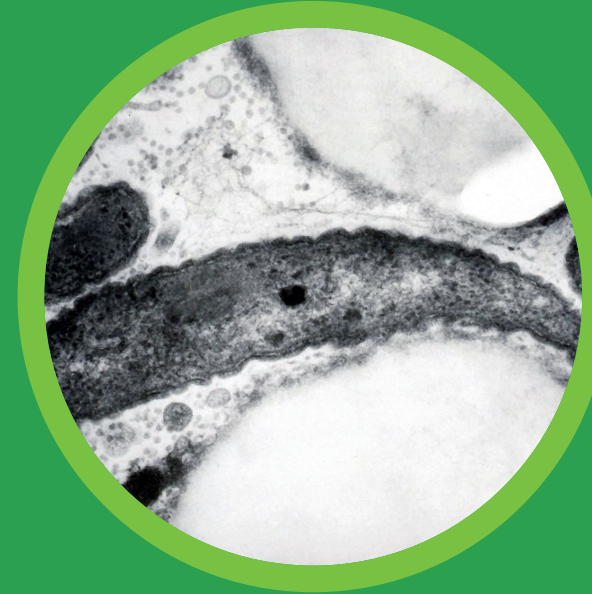
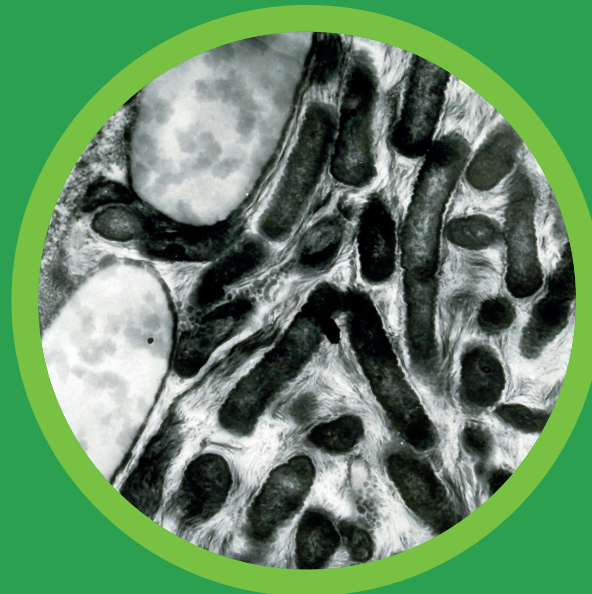
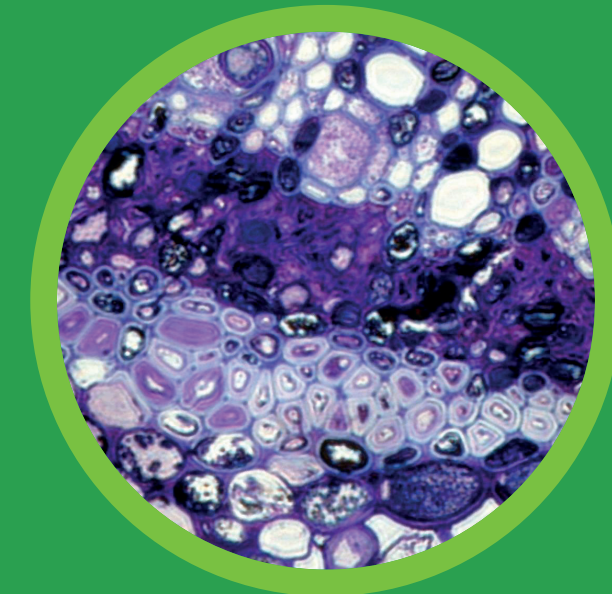
Bakteriālais lapu apdegums

Xylella fastidiosa

Bakteriālais lapu apdegums ir viena no visbīstamākajām baktērijām pasaulē, kas apdraud vairāk nekā 300 dažādas augu sugas. Komerciāli izplatītākie saimniekaugi tropu un subtropu reģionos ir vīnogulāji, citrusaugi, mandeles, persiki, kafija, olīvkoki, oleandri.

Latvijā saimnieciski, ekonomiski un videi nozīmīgas sugas, kuras apdraud baktērija:

- Lapu koku sugas – ozoli, kļavas, vītoli, gobas, vīksnas, zirgkastaņas;
- Augļu koki un ogulāji – plūmes, ķirši, avenes, kazeses, dzērvenes, krūmmellenes;
- Tāpat baktērija var bojāt daudzus plaši izplatītus dekoratīvos augus – hortenzijas, efejas, lavandas, rozmarīnu, pelargonijas u.c.

Baktērija uzskatāma par īpaši bīstamu, jo to nav iespējams ierobežot ar augu aizsardzības līdzekļiem. Šo slimību pārnēsā kukaiņi, kuri barojas ar augu sulu. Slimības straujo izplatību veicina spēja inficēt daudz sugu augus. Šobrīd apzināto baktērijas saimniekaugu skaits ir 228, bet to skaits arvien turpina palielināties.

Simptomi

Baktērija augam nosprosto vadaudus, tādējādi apturot ūdens un barības vielu plūsmu. Tas izraisa lapu vīšanu, kokiem arī vainaga atmīršanu un bojāeju. Infekcijas sākuma stadijā daļa lapu sāk nobrūnēt, parasti no lapas plātnes malām. Ap atmirušo daļu veidojas dzeltens vai sarkans loks. Ar laiku lapas novīst, pilnībā nokalst un nokrīt, bet lapu kāti paliek piestiprināti zariem.

Izplatšanās veidi

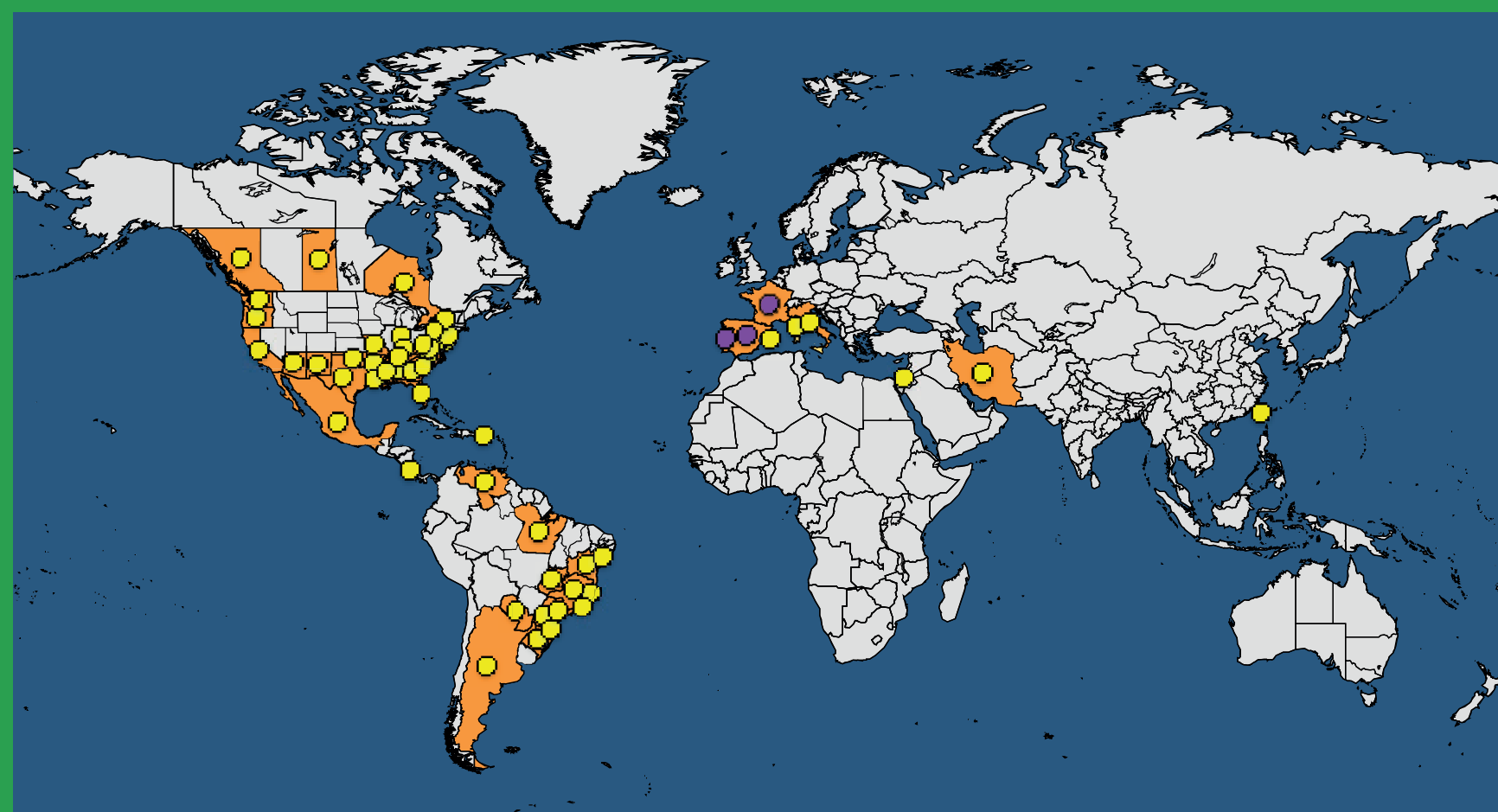
Galvenais baktērijas izplatīšanās veids ir ar stādāmo materiālu (arī ar dekoratīviem podaugiem). Tāpēc ir ļoti jāuzmanās ar “zaļo suvenīru” ieviešanu no tām valstīm, kur baktērija ir izplatīta.

Jāuzmanās ar nezināmas izcelsmes augu audzēšanu vai glabāšanu siltumnīcās, kuras izmanto komercializētiem nolūkiem.

Baktēriju var izplatīt ar rokām, instrumentiem, dažādiem iepakojšanas materiāliem. Atklātā laukā ļoti strauji baktērija izplatās ar vektoru organismiem – kukaiņiem, kas barojas ar augu sulu. Viena no šādām kukaiņu sugām putu cikāde plaši sastopama arī Latvijā.

Ģeogrāfiskā izplatība

Baktērija sākotnēji bijusi sastopama vienīgi Āzijā un Amerikā. Eiropā pirmo reizi tā konstatēta 2013. gadā Itālijā, kur vairāku gadu laikā radījusi milzu zaudējumus olīvu audzētājiem, izpostot olīvkokus vairāk nekā 300 000 ha platībā. Kopš tā laika baktērija konstatēta arī Francijā, Spānijā un Portugālē.

Ošu smaragdzaļā kāršņvabole

Agrilus planipennis

Ošu smaragdzaļā krāšņvabole ir bīstams kaitēklis, kurš galvenokārt apdraud ošus (*Fraxinus spp.*), tajā skaitā Latvijā sastopamo parasto oši (*Fraxinus excelsior*). Tomēr kaitēklis var būt sastopams arī uz valriekstiem (*Juglans mandshurica*), pterokārijām (*Pterocarya rhoifolia*), gobām un vīksnām (*Ulmus davidiana*, *U. propinqua*).

Bioloģija un morfoloģija

Ošu smaragdzaļās krāšņvaboles mātīte dēj olas spraugās un plaisās stumbra mizā. Olas tiek dētas pa vienai un dzīves laikā mātīte izdēj 50 – 90 olas. Embrionālā attīstība ilgst 7 – 10 dienas. Izšķīlušies kāpuri grauž plakanas, līkumotas ejas zem mizas, vēlāk koksni.

Kāpurs ir ap 30 mm garš, viegli saplacināts. Iekūņojas pavasarī un kūniņas attīstās trīs nedēļās. Izšķīlušies imago paliek zem koka mizas 1 – 2 nedēļas, pēc tam izlido.

Pieaudzis kaitēklis ir līdz 14 mm garš un ap 3 mm plats. Mugurpuse metāliski zilganzaļa, bet vēderpuse purpursarkana.

Pieaudzis kukainis barojas ar saimniekaugu lapām un parasti lido no maija vidus līdz jūlijam, karstās un saulainās dienās.

Simptomi

Galvenās pazīmes, kas liecina par iespējamo šī kaitēkļa klātbūtni:

dziļas ejas zem koka mizas un koksni;

5-10 cm garas plaisas mizā virs kāpuru ejas, kas ar laiku izraisa mizas nokrišanu;

“D” veida izskreju caurumi 3-4 mm diametrā, pa kuriem izlido pieauguši kukaiņi.

Kaitēkļa invadētajiem kokiem sāk dzeltēt un priekšlaicīgi nobriest lapas, zem atmirušās stumbra daļas parādās daudzi jauni dzinumi, nokalst zari un beigās koks aiziet bojā. Kaitēkļu masveida savairošanās gadījumā invadētie koki var nokalst un aiziet bojā viena gada laikā.

Izplatīšanās veidi

Pieauguši īpatņi dabā var veikt pārlidojumus attālumos līdz 1 kilometram.

Lielos attālumos iespējama izplatīšanās, pārvadājot saimniekaugu stādāmo materiālu un dažāda veida kokmateriālus ar mizu (iepakojamo materiālu, zāģskaidām, malku u.c.).

Ģeogrāfiskā izplatība

Ošu smaragdzaļās krāšņvaboles dabiskais izplatības areāls ir Ķīna, Japāna, Korejas pussala, Mongolija, Taivāna, Krievijas tālie austrumi. Tā ir ieviesusies ASV un Kanādā, kā arī Krievijas rietumu daļā.

Sastopams

Konstatēts

